

FESZTIVÁLKATLAN

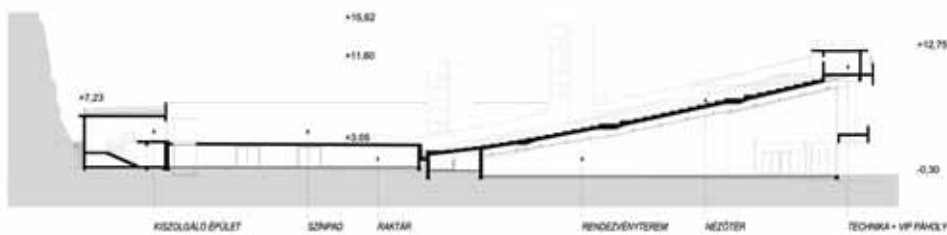
TOKAJ – EGY BÁNYA ÚJ ÉLETE

Bodonyi Csaba
Fotó:
Hanák Tibor

Megbízó / client: Tokaj Város Önkormányzata
Felelős építésztervező / leading architect: Bodonyi Csaba DLA (Bodonyi Építész Kft.)
Építész munkatársak / fellow architects:
Bálint Krisztina, Rády Róbert, Hidasnémeti János, Kripkó László, Tellér Orsolya, Molnár András
Tartószerkezet / structure: Kerényi László (Statika-M Kft.)
Épületgépészet / HVAC: Cservenyák Gábor (Klímasol Kft.)
Elektromos tervezés / electrical engineering: Münnich Gábor (Fényesvölgy Kft.)
Kertészet / Garden: Dobos Sára (Élettér Bt.)
Generálkivitelező / Main Contractor: D-Z-K Konzorcium Nyíregyháza

Tokaj Festival Valley (open-air theater)

The open-air cultural center, consisting of a 2,500-seat open-air theater, a service building turned fortified construction and a 500-seat Greek theater, was built in the outskirts of the town of Tokaj, in the bay of an abandoned mine. The group of buildings was positioned opposite the most spectacular section of the mine wall. Preserving the beauty and the natural landscape of the vale were the dominant design considerations.

Tokaj Bodroga néző, hatalmas, amfiteátrumra emlékeztető tájsebe, az egykori Patkó bánya régóta várta rendezvényterként való hasznosítását. Elnevezése a közel 30 méter magas, sík padozattú, függőleges falú, különleges fekvésű elhagyott andezitbánya patkó alakjára utal. Egykor innen nyerték ki a Bodrog és a Tisza partfal rendezésénél felhasznált köveket, amelyeket uszályokkal szállítottak el a bánya előtti kikötőből. A bányászat 1999-ben végleg megszűnt. A kiváló adottságú helyszín hasznosítása már 1992-ben felmerült, ekkor születtek az első koncepcionális vázlatok a budapesti expo rendezvényeit kísérő bor-világkiállítást, numizmatikai kiállítást kiszolgáló szabadterei színház és szálloda elhelyezésére. Az expo elmaradt, de a színház gondolata nem merült feledésbe. Kísérleti jelleggel a Tokaji Önkormányzat és Nyikos István nyári programokat szervezett az ideiglenes kialakítású helyszínrre, amelyek időközben nagy látogatottságú, sikeres, hagyományteremtő rendezvényekké nőttek ki magukat. Az itt szerzett tapasztalatok alapján indult el 2006-ban a tervezési program összeállítása, amelyhez hozzájárult, hogy Tokaj ismétlődő és növekvő érdeklődést kiváltó városi rendezvényeire a meglévő közterek már szűknek bizonyultak. A programalkotás és tervezés folyamán példaként szolgált többek között Tokaj testvérvá-

rosa, az osztrák Ruszt település melletti kőbányában (Szentmargitbánya) működő 4600 fős szabadterei színház is. A prózai és zenés előadásoktól a néptáncbemutatókig, képzőművészeti kiállításokig terjedő gazdag kulturális programot három létesítmény szolgálja ki: a 2500 fős szabadterei színház, a védműként álló kiszolgálóépület, és az 500 fős „görög” színház.

A színházépület elhelyezését (tengelyét) a legsebbe bányafalszakasz látványa határozta meg, amely akusztikus és díszletezési szempontból is sok lehetőséget kínált. Az egykori bánya öblébe aszimmetrikusan elhelyezett nézőtér alatt téliésített, multifunkcionális rendezvényteret és azzal igény esetén összekapcsolható kiállítóteret helyeztünk el a galérián, a vendéglátóegységgel és a központi igazgatási blokkal, amelyeket a VIP-karzattal együtt a Bodrog látványára tájoltunk. Egy ifjúsági szórakozóhely kialakítása régóta napirenden volt a város életében, de diszkrét belvárosi elhelyezése híján eddig nem valósult meg. Azt reméljük, hogy most megtalálta a helyét – a városon kívül ugyan, de mégis vonzó helyen. A létesítmény közvetett módon a tokaji és térségi fiatalok helyben tartását és letelepedését is szolgálja. A két tér egybenyitásával a nagyobb beltéri rendezvények, például bálók megtartá-

sára is lehetőség nyílik. A szigorú szerkesztésű, kilenc szektorra osztott nézőtér minden helyéről biztosított a tökéletes rálátás a színpadra. A sorok végein rendhagyó módon nagyobb méretű, 70 cm széles székeket helyeztünk el. A megvalósult színpadtechnika a színpad padozatát és a forgószínpadot illetően jelentősen eltért az eredeti tervekétől. Az 1300 m²-es színpad feletti 375 m²-es esővédő tetőzet szerelhető kivitelben készült.

A 2500 főt befogadó szabadtéri színház mellett a helyi meddő anyag felhasználásával ívelt dombként kialakított, 500 fős „görög” színház is helyet kapott. Az eredeti terv szerint véglegesen kiépített, lépcsőző nézőtér és színpad épült volna. Pénzügyi korlátok miatt mindez egyelőre csak szín- és játszótérként funkcionáló füves földmüként valósult meg, de a későbbiekben néhány egyszerű kiegészítéssel, ülőpadok elhelyezésével befejezhető. A bányatalp patkó ívét követő kiszolgálóépület tulajdonképpen egy „védmű”. Védi a közönséget a bányafal megmászásának kihívásától és a jelentős balesetveszélytől, valamint a lezúduló görgeteg kövektől. A kőfalat teljes mértékben nem lehet biztosítani, a megfelelően méretezett épület zöld tetős kialakítása azonban még a nagyobb kövek energiájának elnyelésére is alkalmas. Belső, a színház felé nyíló árkádsora esőbeállóként a hirtelen csapadéktól védi a közönséget. Az épület karéja alatt megbúvó terek elnyelik az összes járulékos funkciót, többek között színházi öltözők, mosdók, irodák, VIP-helyiségek, raktárak, gépészeti helyiség kaptak itt helyet. Az épületegyütteshez saját felszíni parkoló tartozik, amelynek egy része a bánya előterében, másik része pedig a folyóparton van.

Az építmények építészeti megfogalmazásukban inkább praktikus és rusztikus anyaghasználatú, egyszerű mérnöki műtárgyak. Nem törekedtünk

elegáns városi színházi atmoszféra kialakítására, annak anyaghasználatára. Az együttesben kiemelt fontosságú, egyben orientáló elem a meglévő bányafal szépségének és dominanciájának megőrzése, programozható diszvilágítással történő hangsúlyozása.

Az első engedélyezési tervek szerint az épületek a helyi bánya kőveiből épültek volna, de az ehhez szükséges mennyiséget éppen a miatt a bányászati tilalom miatt nem lehetett biztosítani, amely ugyanakkor lehetővé tette magát az építkezést. Így monolit vasbeton szerkezet alkalmazását javasoltuk, amelyet a helyi andezit örményéből készült betonadalék színezett volna. Ehhez örlőgépet és betonüzemet javasoltunk telepíteni a helyszínre. Mivel ez sem valósult meg, a szerkezetek végül szürke transzportbetonból készültek, a terven szereplő igényes látszóbetonfelületképzést elhagyva gyengébb minőséggel.

Ez a bánya olyan léptékű, hogy minden építészeti beavatkozást másodrendűvé tud tenni. A tervezés során mindvégig arra törekedtünk, hogy a táj dominanciáját megtartva egy alárendelt szerepű beépítés jöjjön létre. Az önmagában álló tájseb nem mutatta meg mélységeit a szemlélő számára, az épület elhelyezésével azonban léptéket nyert, és érzékelhetővé vált különleges tere. Nem akartuk a természetet legyőzni, a barátságos, termékeny viszonyt kerestük. Az épületegyüttes végül is egy hatalmas bányaudvar mélyére helyezett szabadtéri, sokfunkciós „grund” érzetét kelti.

A Fesztiválatlant 2014. augusztus 9-én adták át. A Tokaj-Hegyalja, Zemplén térségét szolgáló idegenforgalmi, kulturális beruházás uniós támogatással jöhetett létre, Tokaj város gesztorálásával, remélve, hogy a Fesztiválatlant – jó programszervezés esetén – a térség meghatározó kulturális helyszíne lesz.

